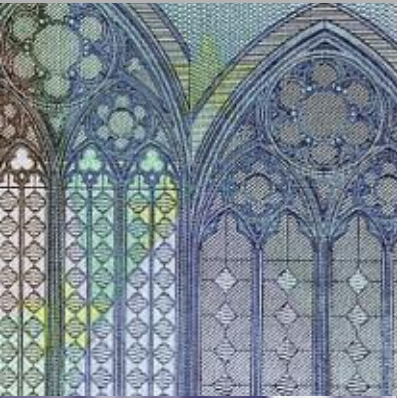

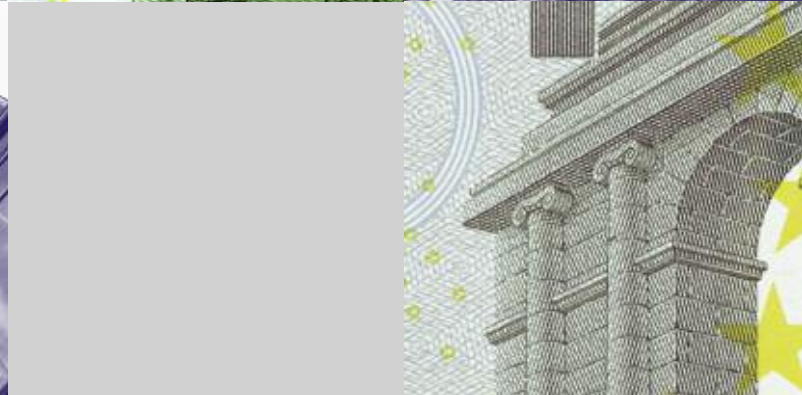

EUROOPAN KESKUSPANKKI

EUROJÄRJESTELMÄ

EUROOPAN KESKUSPANKKI
EUROJÄRJESTELMÄ
EUROOPAN
KESKUSPANKKIJÄRJESTELMÄ

SISÄLLYSLUETTELO

Euroopan keskuspankin pääjohtajan esipuhe	3
1. Kohti talous- ja rahaliittoa	
1.1 Euroopan yhdentyminen	4
1.2 Taloudellinen yhdentyminen	5
1.3 Lähentymiskriteerit	6
1.4 Euroalueen tunnuslukuja	7
1.5 Euron edut	8
Virstanpylväitä	10
2. Rakenne ja tehtävät	
2.1 Euroopan keskuspankkijärjestelmä ja eurojärjestelmä	12
2.2 Euroopan keskuspankki	12
2.3 Eurojärjestelmän tehtävät	13
2.4 Riippumattomuus	14
2.5 Kansalliset keskuspankit	16
2.6 EKP:n päätöksentekuelimet	16
2.7 EKPJ:n komiteat	19
3. Rahapolitiikka	
3.1 Hintavakaus	20
3.2 EKP:n rahapolitiikan strategia	20
3.3 Rahapolitiikan välineet	21
3.4 Viestintä	23
3.5 Raha- ja rahoitustilastot	24
4. TARGET2-järjestelmä	26
5. Eurosetelit ja -kolikot	
5.1 Setelit	28
5.2 Kolikot	29
6. Pankkivalvonta	30
Sanasto	32

ESIPUHE

Keskuspankista puhuttaessa tulee luultavasti ensin mieleen se, että keskuspankki on instituutio, joka laskee liikkeeseen rahaa, ja rahaa käytetään laskentayksikkönä, maksuvälineenä ja arvon säilyttäjänä. Kaikkien keskuspankkien keskeinen tehtävä on tietysti huolehtia siitä, että rahan arvo säilyy ajan mittaan. Nykyaikaisella keskuspankkitoiminnalla on kuitenkin myös lukuisia muita, vähemmän tunnettuja piirteitä. Yksi niistä on viestintä. Keskuspankin tulisi toimia sanojensa mukaisesti ja myös selittää, mitä se tekee. Näin keskuspankki voi lisätä suuren yleisön ymmärrystä ja tietämystä keskuspankin toiminnasta ja sen tarjoamista palveluista.

Tämä esite on osa viestintää, jossa selostetaan niin Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) ytimessä olevan Euroopan keskuspankin (EKP) kuin Euroopan unionin 27 jäsenvaltion kansallisten keskuspankkienkin toimintaa. Kaikki jäsenvaltiot eivät ole ottaneet käyttöön euroa yhteisenä rahana. Siksi EKP:n ja euron käyttöön ottaneiden 15 jäsenvaltion muodostamaa kokonaisuutta on alettu kuvata termillä eurojärjestelmä. Eurojärjestelmä hoitaa suurinta osaa Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa EKPJ:lle annetuista tehtävistä.

Esite on saatavilla myös EKP:n verkkosivuilla (www.ecb.europa.eu). Elektronista versiota päivitetään useammin kuin painettua versiota.

Toivon, että viihdytte painetun ja/tai elektronisen esitteen parissa.

Frankfurt am Mainissa, maaliskuussa 2008

Jean-Claude Trichet
Euroopan keskuspankin pääjohtaja

KOHTI TALOUS- JA RAHALIITTOA

EUROOPAN YHDENTYMINEN

Ajatus talous- ja rahaliiton perustamisesta Eurooppaan syntyi yli puoli vuosisataa sitten. Se oli niiden poliittisten johtohahmojen visio, jotka vuonna 1952 perustivat **Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (EHTY)** . Sen kuusi jäsenmaata olivat Belgia, Saksa, Ranska, Italia, Luxemburg ja Alankomaat.

Euroopan unionin asteittainen laajeneminen

Euroopan yhdentyminen eteni 1950-luvulta lähtien. Vuonna 1958 EHTY:n kuusi jäsenmaata perustivat **Euroopan talousyhteisön (ETY)** ja Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom). Nämä suhteet vahvistuivat ja syvenivät ajan kuluessa, ja niiden pohjalta muodostettiin ensin Euroopan yhteisöt (EY) ja vuonna 1993 Maastrichtin sopimuksella Euroopan unioni (EU). Myös jäsenmaiden määrä kasvoi. Tanska, Irlanti ja Iso-Britannia liittyivät jäseniksi vuonna 1973 ja Kreikka kahdeksan vuotta myöhemmin. Portugalista ja Espanjasta tuli jäseniä vuonna 1986, ja Itävalta, Suomi ja Ruotsi liittyivät jäseniksi vuonna 1995. Laajeneminen jatkui taas 1.5.2004, kun Tšekki, Viro, Kypros, Latvia, Liettua, Unkari, Malta, Puola, Slovenia ja Slovakia liittyivät Euroopan unioniin. Viimeksi EU:hun ovat liittyneet Bulgaria ja Romania 1.1.2007.

EU:n jäsenyyuskriteerit

Ennen EU:n jäseneksi liittymistä valtioiden on täytettävä **Kööpenhaminan kriteereiksi** kutsutut liittymisehdot. Niissä edellytetään, että ehdokasmaalla on oltava i) vakaat hallinnolliset instituutiot, jotka takaavat demokratian, oikeusvaltion periaatteiden noudattamisen, ihmisoikeuksien kunnioittamisen ja vähemmistöjen suojelun ja ii) toimiva markkinatalous sekä kyky selviytyä kilpailun ja markkinatalouden paineista. Sen tulee voida vastata jäsenyyden mukanaan tuomiin velvoitteisiin ja omaksua poliittisen yhdentymisen ja talous- ja rahaliiton tavoitteet.

Kohti talous- ja rahaliittoa

I.1 Euroopan yhdyntyminen
I.2 Taloudellinen yhdyntyminen
I.3 Lähtymiskriteerit

I.4 Euroalueen tunnuskilviä
I.5 Euron edut
Virstanpylväitä

Rakenne ja tehtävät

Rahapolitiikka

TARGET2-järjestelmä

Eurosetelit ja -kollit

Pankkivalvonta

TALOUDELLINEN YHDENTYMINEN

Ensimmäinen suunnitelma talous- ja rahaliiton luomiseksi esiteltiin Wernerin raportissa¹ vuonna 1970. Sen mukaan talous- ja rahaliitto piti toteuttaa kolmessa vaiheessa vuoteen 1980 mennessä. Ensimmäistä suunnitelmaa talous- ja rahaliiton toteuttamiseksi ei kuitenkaan koskaan toteutettu, kun valuuttakurssitilanne oli 1970-luvun alkuvuosina Bretton Woods -järjestelmän romahduksen jälkeen huomattavan epävakaa ja ensimmäistä öljykriisiä vuonna 1973 seurasi kansainvälinen lama.

Vuonna 1979 ETY:n silloiset yhdeksän jäsenvaltiota loivat **Euroopan valuuttajärjestelmän (EMS)** [] tämän epävakauden tasapainottamiseksi. Pääasiallinen tarkoitus oli ylläpitää **valuuttakurssimekanismia (ERM)** [], jonka myötä otettiin käyttöön kiinteät mutta sopeutettavissa olevat vaihtokurssit järjestelmän yhdeksän jäsenvaltion valuuttojen välille.

1980-luvun loppupuolella ajatus talous- ja rahaliitosta elvytettiin vuoden 1986 Euroopan yhtenäisasiakirjassa, jolla luotiin yhteismarkkinat. Tosin jo silloin oivallettiin, että yhteismarkkinoiden täydet edut saavutettaisiin vain, jos jäsenvaltiot ottaisivat käyttöön yhteisen rahan. Vuonna 1988 **Eurooppa-neuvosto** [] antoi **Delorsin komitean** [] tehtäväksi tutkia tapoja, joilla **talous- ja rahaliitto (EMU)** [] voitaisiin toteuttaa. Delorsin komitean vuonna 1989 antama raportti johti neuvotteluihin sopimuksesta, jolla perustettiin Euroopan unioni (EU) ja muutettiin Euroopan yhteisön **perustamissopimusta** []. **Sopimus Euroopan unionista** [] allekirjoitettiin Maastrichtissa helmikuussa 1992 (sitä kutsutaankin joskus Maastrichtin sopimukseksi), ja se tuli voimaan 1.1.1993.

Euroopan talous- ja rahaliiton kehitys on edennyt kolmessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa (1990–1993) keskeistä oli yhteismarkkinoiden luominen Eurooppaan siten, että henkilöiden, tavaroiden, pääomien ja palveluiden vapaan liikkuvuuden sisäiset esteet purettiin.

Maastrichtin sopimus allekirjoitettiin vuonna 1992.

EMUn kolme vaihetta:

- I Eurooppalaiset yhteismarkkinat
- II Euroopan rahapoliittinen instituutti
- III EKP ja euro

¹ Raportti on nimetty Luxemburgin silloisen pääministerin Pierre Wernerin mukaan.

KOHTI TALOUS- JA RAHALIITTOA

Toinen vaihe (1994–1998) alkoi **Euroopan rahapoliittisen instituutin (EMI)** perustamisella. Tässä vaiheessa keskityttiin yhteisen rahan tekniseen valmisteluun, liiallisten alijäämien välttämiseen ja jäsenvaltioiden rahapolitiikan jatkuvaan yhdentymiseen (näin pyrittiin varmistamaan hintavakausta ja terve julkinen talous). Kolmas vaihe alkoi 1.1.1999, kun valuuttakurssit kiinnitettiin peruuttamattomasti toisiinsa, rahapoliittinen toimivalta siirrettiin EKP:lle ja eurosta tuli yhteinen raha. Euroseteleistä ja -kolikoista tuli 1.1.2002 laillisia maksuvälineitä rahaliittoon osallistuvissa maissa, ja saman vuoden helmikuuhun mennessä kansalliset setelit ja kolikot lakkasivat olemasta laillisia maksuvälineitä.

Vakauteen tähtäävä talouspolitiikka
ja riippumattomat keskuspankit

1.3 LÄHENTYMIKRITEERIT

Sellaisten valtioiden, jotka haluavat ottaa euron käyttöön, täytyy saavuttaa korkea "kestävän lähentymisen" aste. Lähentymisen astetta arvioidaan Maastrichtin sopimukseen kirjattujen kriteerien perusteella. Kriteereissä edellytetään, että valtiolla on

- vakaa hintataso
- terve julkinen talous
- vakaa valuuttakurssi
- matalat ja vakaat pitkäaikaiset korot.

Kriteerit on suunniteltu varmistamaan, että vain valtiot, joissa harjoitetaan vakauteen tähtäävää talouspolitiikkaa ja joissa hinnat ovat pysyvästi vakaat, voivat edetä EMUn kolmanteen vaiheeseen. **Perustamissopimuksessa** edellytetään myös, että valtioiden kansalliset keskuspankit ovat itsenäisiä (ks. perustamissopimuksen artikla 108).

**Euro on otettu käyttöön
15 jäsenvaltiossa.**

Toukokuussa 1998 Brysselissä järjestetty EU:n huippukokous vahvisti, että EU:n 15 jäsenvaltiosta 11 – Belgia, Saksa, Espanja, Ranska, Irlanti, Italia, Luxemburg, Alankomaat, Itävalta, Portugali ja Suomi – täytti edellytykset yhteisen rahan käyttöön ottamiseksi. Nämä jäsenvaltiot ottivat euron yhteiseksi rahakseen 1.1.1999. Kreikka liittyi euron käyttöön ottaneisiin maihin 1.1.2001 täytettyään **lähentymiskriteerit**. Sitten euroalueeseen on liittynyt muitakin EU:n

☐ Ks. sanasto

jäsenvaltioita niiden täytettyä lähentymiskriteerit – Slovenia 1.1.2007 sekä Kypros ja Malta 1.1.2008. Yksi jäsenvaltioista, Ruotsi, ei täyttänyt kaikkia ehtoja. Lisäksi Tanska ja Iso-Britannia ovat ”erityisasemassa olevia jäsenvaltioita”. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen pöytäkirjoissa kummallekin maalle myönnettiin oikeus päättää erikseen mahdollisesta osallistumisestaan EMUn kolmanteen vaiheeseen eli euron käyttöönottoon. Molemmat valtiot käyttivät hyväkseen ns. osallistumattomuusehtoa ja ilmoittivat **EU:n neuvostolle** , etteivät ne halunneet vielä edetä EMUn kolmanteen vaiheeseen eli liittyä euroalueeseen.

Ruotsia ja yhdeksää niistä kahdestatoista jäsenvaltioista, jotka ovat liittyneet EU:hun vuonna 2004 tai sen jälkeen, koskee poikkeus, sillä ne eivät ole vielä täyttäneet kaikkia euron käyttöönoton edellytyksiä. **Poikkeus** tarkoittaa, että osa EMUn kolmannen vaiheen alusta lähtien jäsenvaltioita sitovista määräyksistä ei sido poikkeuksenalaisia jäsenvaltioita. Tällaisia ovat esimerkiksi kaikki sellaiset määräykset, joilla vastuuta rahapolitiikasta luovutetaan **EKP:n neuvostolle** .

Ruotsiin ja muihin sellaisiin jäsenvaltioihin, jotka eivät ole vielä ottaneet euroa käyttöön, ei sovelleta erityisjärjestelyjä, jollaiset Iso-Britannia ja Tanska neuvottelivat itselleen.

Liittyessään EU:hun uudet jäsenvaltiot siis sitoutuivat ottamaan euron käyttöön täytettyään lähentymiskriteerit. EKP ja **Euroopan komissio** laativat lähentymisraportteja joka toinen vuosi tai sellaisen jäsenvaltion pyynnöstä, jota koskee poikkeus. Raporteissa arvioidaan maiden edistymistä lähentymiskriteerien täyttämässä. Lähentymisraporteissa huomioidaan myös muut tekijät, jotka voivat vaikuttaa siihen, miten maa integroituu euroalueen talouteen. EU:n neuvosto tekee näiden raporttien perusteella päätöksen siitä, otetaanko maa euroalueen jäseneksi.

Kahteen jäsenvaltioon sovelletaan erityisjärjestelyjä.

EU:n uudet jäsenvaltiot ovat sitoutuneet ottamaan euron käyttöön.

4 EUROALUEEN TUNNUSLUKUJA

Ennen euroalueeseen liittymistä euroalueen yksittäisten jäsenvaltioiden taloudet olivat suhteellisen avoimia. Nyt ne ovat kuitenkin osa suurempaa ja paljon suljetumpaa taloutta, joka on kokonsa puolesta verrattavissa Yhdysvaltain ja Japanin kaltaisiin talousmahteihin.

KOHTI TALOUS- JA RAHALIITTOA

Yksi maailman suurimmista talouksista

Euroalue kuuluu maailman suurimpiin talouksiin, ja sen väkiluku vuonna 2006 oli 318 miljoonaa. Euroopan unionissa on 27 jäsenvaltiota, joiden yhteenlaskettu väkiluku on 493 miljoonaa. Vertailun vuoksi todettakoon, että Yhdysvaltojen väkiluku on 299 miljoonaa ja Japanin 128 miljoonaa.

Ostovoimapariteettina ilmaistun **bruttokansantuotteen (BKT)** perusteella Yhdysvallat oli vuonna 2006 maailman suurin talous 19,7 prosentin osuudellaan maailmantalouden BKT:stä. Euroalueen osuus oli 14,3 %. Japanin osuus oli 6,3 %. Euroalueen yksittäisten maiden osuudet ovat merkittävästi näitä pienempiä: suurimman osuus maailmantalouden BKT:stä oli vuonna 2006 vain 3,9 %.

Vähäisempi riippuvuus ulkomaankaupasta

Vaikka maailmantalouden kehitys voi vaikuttaa euroalueeseen merkittävästi, euroalueen talouden suljetumman luonteen takia ulkomaisten tuotteiden hinnanmuutosten vaikutus kotimaisiin hintoihin jää vähäiseksi. Euroalueen talous on kuitenkin avoimempi kuin Yhdysvaltojen tai Japanin talous. Tavaroiden ja palvelujen viennin osuus BKT:stä oli vuonna 2006 euroalueella 21,6 %² eli merkittävästi suurempi kuin vastaava osuus Yhdysvalloissa (11 %) tai Japanissa (16,8 %).

Tavaroiden ja palvelujen yhteismarkkinat

1.5 EURON EDUT

Talous- ja rahaliitto EMUn perustamisen myötä EU on siirtynyt askeleen lähemmäs täydellisiä sisämarkkinoita. Kuluttajat ja yritykset voivat nyt helposti vertailla hintoja ja löytää koko euroalueen kilpailukykyisimmät tavarantoimittajat ja palveluntuottajat. EMUn ansiosta Euroopan taloudelliset olot ja raha ovat vakaat, mikä edistää kestävä kasvua ja uusien työpaikkojen syntymistä. Yhteisen rahan myötä kansallisten valuuttojen kurssien voimakkaan heilahtelun aiheuttamat häiriöt ovat poistuneet.

Eurosetelien ja -kolikoiden käyttöönotto 1.1.2002 on helpottanut matkustamista euroalueella. Tavaroiden ja palveluiden hintoja on nyt helppo vertailla, ja samaa rahaa voi käyttää maksamiseen kaikissa euroalueen maissa.

 Ks. sanasto

² Euroalueen luvuissa ei ole mukana Kyprosta eikä Maltaa.

Euron myötä valuutanvaihtoon liittyvät kustannukset ja valuuttakurssiriskit poistuivat euroalueelta. Aiemmin tällaiset kustannukset haittasivat rajat ylittävää kilpailua. Lisääntynyt kilpailu kasvattaa todennäköisyyttä, että käytävissä olevat voimavarat kohdistuvat mahdollisimman tehokkaalla tavalla. Kun käytössä on yhteinen raha, sijoituspäätösten tekeminen helpottuu, koska valuuttakurssimuutokset eivät enää vaikuta sijoitusten tuottoon euroalueen eri maiden välillä.

Ennen euron käyttöönottoa rahoitusmarkkinat olivat pääsääntöisesti luonteeltaan kansallisia. Rahoitusinstrumentit kuten valtion velkakirjat ja osakkeet olivat kansallisten valuuttojen määräisiä. Euron käyttöönotto oli suuri askel kohti euroalueen rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä. Euro vaikuttaa jatkuvasti euroalueen talouden rakenteeseen. Euroalueen rahoitusrakenteen kaikilla alueilla voidaan nähdä erivahvuisia merkkejä yhdentymisestä.

- Euroalueen **pankkien väliset rahamarkkinat** ■ ovat täysin yhdentyneet.
- Euromääräisten **joukkolainojen markkinat** ■, joilla on tarjolla monipuolinen valikoima sijoitus- ja rahoitusmahdollisuuksia, ovat hyvin yhtenäiset, syvät ja likvidit.
- Euroalueen **osakemarkkinoita** ■ ajatellaan yhä enemmän yhtenäismarkkinoina.
- Euroalueen pankit yhdistyvät aikaisempaa enemmän kotimaisten ja maiden välisten fuusioiden ja yritysostojen avulla.

Yhtenäisten rahoitusmarkkinoiden syvyys ja laatu edistävät talouskasvun rahoittamista ja sitä kautta uusien työpaikkojen syntymistä. Kuluttajilla on enemmän valinnanvaraa heidän tehdessään säästämis- ja sijoituspäätöksiä. Yritykset voivat hankkia rahoitusta hyvin laajoilta pääomamarkkinoilta ja käyttää uusia rahoitusinstrumentteja suojautuakseen erilaisilta rahoitukseen liittyviltä riskeiltä ja tehostaakseen sijoitustensa hoitoa.

Valuuttakurssiriskit ja valuutan vaihtokustannukset ovat poistuneet.

Rahoitusmarkkinat ovat yhdentyneet.

VIRSTANPYLVÄITÄ

Vuonna 1952

Belgia, Saksa, Ranska, Italia, Luxemburg ja Alankomaat perustavat Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (EHTY).

Vuonna 1958

Rooman sopimukset tulevat voimaan. Euroopan talousyhteisö (ETY) ja Euroopan atomienergiayhteisö (Euratom) perustetaan.

Vuonna 1967

allekirjoitetaan sulautumissopimus, jolla yhdistetään kolme olemassa olevaa yhteisöä (EHTY, ETY ja Euratom).

Vuonna 1970

esitellään Wernerin raportti, ensimmäinen suunnitelma rahaliitoksi.

Vuonna 1973

Tanska, Irlanti ja Iso-Britannia liittyvät Euroopan yhteisöihin (EY).

Vuonna 1979

perustetaan Euroopan valuuttajärjestelmä (EMS).

Vuonna 1981

Kreikka liittyy Euroopan yhteisöjen jäseneksi.

Vuonna 1986

Espanja ja Kreikka liittyvät EY:n jäseniksi.

Vuonna 1987

Euroopan yhtenäisasiakirja tulee voimaan ja pohjustaa yhteismarkkinoita.

Vuonna 1989

Delorsin komitea esittelee raporttinsa talous- ja rahaliitosta.

Vuonna 1990

EMUn ensimmäinen vaihe alkaa.

Vuonna 1993

tulee voimaan sopimus Euroopan unionista (Maastrichtin sopimus).

Vuonna 1994

alkaa EMUn toinen vaihe. Euroopan rahapoliittinen instituutti (EMI) perustetaan Frankfurt am Mainiin.

Vuonna 1995

Itävalta, Suomi ja Ruotsi liittyvät EU:n jäseniksi.

Vuonna 1998

EMI lakkautetaan ja Euroopan keskuspankki perustetaan Frankfurt am Mainiin.

Vuonna 1999

11 jäsenvaltiota siirtyy EMUn kolmanteen vaiheeseen. Yhteinen raha euro otetaan käyttöön. Muutettu sopimus Euroopan unionista (Amsterdamin sopimus) tulee voimaan.

Vuonna 2001

Kreikasta tulee euroalueen 12. jäsenvaltio.

Vuonna 2002

eurosetelit ja -kolikot lasketaan liikkeeseen.

Vuonna 2003

tulee voimaan muutettu sopimus Euroopan unionista (Nizzan sopimus).

Vuonna 2004

kymmenen uutta maata liittyy EU:hun 1. toukokuuta.

Vuonna 2007

EU kasvaa 27-jäseniseksi Bulgarian ja Romanian liittymisen myötä. Slovenia liittyy euroalueeseen. Lissabonin sopimus allekirjoitetaan joulukuussa.

Vuonna 2008

Kypros ja Malta liittyvät euroalueeseen, jossa on nyt 15 maata.

RAKENNE JA TEHTÄVÄT

2.1 EUROOPAN KESKUSPANKKIJÄRJESTELMÄ JA EUROJÄRJESTELMÄ

Euroopan keskuspankkijärjestelmä (EKPJ) perustettiin Maastrichtin sopimuksen ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja **Euroopan keskuspankin** perussäännön mukaisesti. Se koostuu Euroopan keskuspankista (EKP) ja EU:n kaikkien jäsenvaltioiden kansallisista keskuspankeista.

Eurojärjestelmään kuuluvat EKP ja euron käyttöön ottaneiden 15 jäsenvaltion kansalliset keskuspankit.

EKP:n neuvosto ja **johtokunta** ovat EKP:n päätöksentekuelimiä. Rahapoliittiset päätökset tekee EKP:n neuvosto. Johtokunta toimeenpanee neuvoston päätökset ja vastaa EKP:n juoksevien tehtävien hoitamisesta. EKP:n kolmas päätöksentekuelin on **yleisneuvosto**, joka jatkaa toimintaansa niin kauan kuin EU:ssa on jäsenvaltioita, jotka eivät ole ottaneet euroa käyttöön.

EKP on ylikansallinen organisaatio

2.2 EUROOPAN KESKUSPANKKI

EKP perustettiin kesäkuussa 1998 Frankfurt am Mainiin. Tuolloin sen edeltäjän, **Euroopan rahapoliittisen instituutin** (EMI), tehtävät siirtyivät EKP:n hoidettaviksi. EKP on ylikansallinen instituutio ja itsenäinen oikeushenkilö. EKP toimii tällä hetkellä kolmessa eri rakennuksessa Frankfurtin keskustassa, mutta vuonna 2011 se muuttaa uusiin toimitiloihinsa, joita rakennetaan parhaillaan kaupungin itäosaan.

EKP:n henkilökunta on aidosti eurooppalaista; työntekijöitä on kaikista 27:stä Euroopan unionin jäsenvaltiosta.

Kohti talous- ja rahaliittoa

Rakenne ja tehtävät

2.1 Euroopan keskuspankkijärjestelmä ja eurojärjestelmä	2.4 Riippumattomuus
2.2 Euroopan keskuspankki	2.5 Kansalliset keskuspankit
2.3 Eurojärjestelmän tehtävät	2.6 EKP:n päätöksentekelimet
	2.7 EKP:n komiteat

Rahapolitiikka

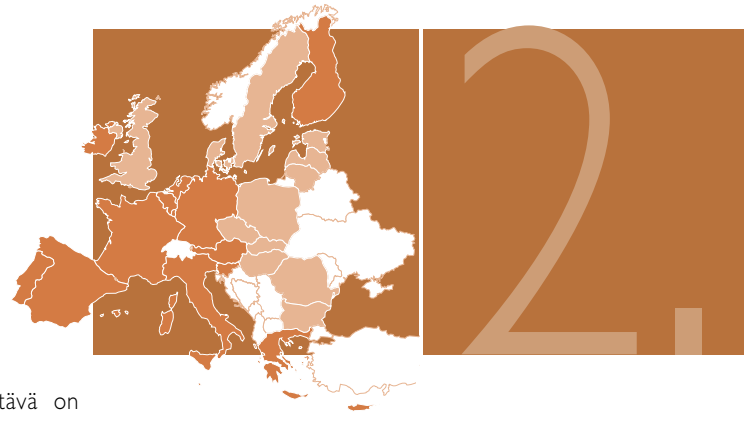
TARGET2-järjestelmä

Eurosetelit ja -kolikot

Pankkivalvonta

2.3 EUROJÄRJESTELMÄN TEHTÄVÄT

Eurojärjestelmällä on neljä perustehtävää. Ensimmäinen tehtävä on toteuttaa EKP:n neuvoston päätösten mukaista rahapolitiikkaa – nämä päätökset koskevat esimerkiksi EKP:n ohjaukorkoja (perusrahoitusoperaatioiden **minimitarjouskorko** , **maksuvalmiusluoton** korko ja **talletusmahdollisuuden** korko) ja tarvittaessa rahapolitiikan tavoitteita ja varantojen hankkimista. EKP:n johtokunta vastaa rahapolitiikan toteuttamisesta ja antaa sitä koskevia ohjeita kansallisille keskuspankeille. EKP:n johtokunta päättää esimerkiksi kerran viikossa pankkisektorille perusrahoitusoperaatioissa jaettavan likviditeetin määrästä.

Eurojärjestelmän toinen tehtävä on **valuuttaoperaatioiden** suorittaminen. Kolmas tehtävä on euroalueen maiden valuuttavarantojen hallussapito ja hoito.

Eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit ovat siirtäneet valuuttavarantoja EKP:lle yhteensä noin 40 miljardin euron arvosta (85 % ulkomaanvaluuttoina ja 15 % kultana). Tämän siirron vastineena kansallisilla keskuspankeilla on euromääräisiä **korollisia saamia** EKP:lta. Eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit osallistuvat EKP:n valuuttavarantojen hoitoon toimimalla sen edustajina valuuttavarantojen hoitoa koskevien EKP:n suuntaviivojen mukaisesti. Muut eurojärjestelmän valuuttavarannot ovat kansallisten keskuspankkien hallussa ja hoidossa. Eurojärjestelmä sääntelee näihin varantoihin liittyviä liiketoimia. Eritoten merkittävien liiketoimien tekeminen edellyttää EKP:n lupaa.

Eurojärjestelmän neljäs perustehtävä on edistää maksujärjestelmien sujuvaa toimintaa. Lisäksi eurojärjestelmä osallistuu rahoitusvalvontaan neuvomalla lainsäätäjiä sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa ja kokoaa raha- ja rahoitustilastoja.

Maastrichtin sopimuksen mukaan EKP:llä on yksinoikeus antaa lupa eurosetelien liikkeeseen laskemiseen.

EKP:n neuvosto tekee päätökset ohjaukoroista.

EKP:n ja kansallisten keskuspankkien hallussa olevat valuuttavarannot

RAKENNE JA TEHTÄVÄT

2.4 RIIPPUMATTOMUUS

2.4 Eurojärjestelmään liittyviä tehtäviään hoitaessaan EKP ja kansalliset keskuspankit eivät saa pyytää eivätkä ottaa vastaan ohjeita yhteisön toimielimiltä tai laitoksilta, EU:n jäsenvaltioiden hallituksilta tai miltään muultakaan taholta. Yhteisön toimielimet ja laitokset ja jäsenvaltioiden hallitukset eivät puolestaan saa yrittää vaikuttaa EKP:n tai kansallisten keskuspankkien päätöksentekoaikojen jäseniin heidän suorittaessaan tehtäviään.

Henkilökohtainen riippumattomuus

EKP:n ja EKP:n perussääntö turvaa kansallisten keskuspankkien pääjohtajien ja EKP:n **johtokunnan** jäsenten virassapysymisoikeuden seuraavilla määräyksillä:

- Kansallisten keskuspankkien pääjohtajien toimikausi on vähintään viisivuotinen.
- Johtokunnan jäsenten toimikausi on kahdeksanvuotinen, eikä sitä voida uusia.
- Johtokunnan jäsen voidaan erottaa virasta vain, jos hän ei pysty hoitamaan tehtäviään tai on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen. **Euroopan yhteisöjen tuomioistuim** ratkaisee kaikki näissä asioissa syntyvät riidat.

Toiminnallinen riippumattomuus

Eurojärjestelmälle on taattu toiminnallinen riippumattomuus. EKP:llä ja kansallisilla keskuspankeilla on tarvittava toimivalta ja välineet, joita tehokkaan rahapolitiikan harjoittaminen edellyttää, ja oikeus päättää itsenäisesti niiden käyttämisestä.

Eurojärjestelmä ei saa myöntää lainoja yhteisöjen toimielimille, laitoksille tai kansallisille julkisyhteisöille, mikä osaltaan vahvistaa sen itsenäisyyttä suojaamalla sitä julkisten tahojen vaikutusyrityksiltä. **EKP:n neuvostolla** on lisäksi valtuudet antaa sitovia asetuksia EKP:n tehtävien suorittamiseksi ja eräissä muissa tilanteissa, jotka on eritelty **EU:n neuvoston** antamissa säädöksissä.

Belgian
keskuspankki

Saksan
keskuspankki

Kreikan
keskuspankki

Espanjan
keskuspankki

Ranskan
keskuspankki

Irlannin keskuspankki

Italian keskuspankki

Kyproksen
keskuspankki

Luxemburgin
keskuspankki

Maltaan
keskuspankki

Alankomaiden
keskuspankki

Itävallan
keskuspankki

Portugalin
keskuspankki

Slovenian
keskuspankki

Suomen Pankki

RAKENNE JA TEHTÄVÄT

2.5 KANSALLISET KESKUSPANKIT

Eurojärjestelmän kansallisilla keskuspankeilla on kunkin maan sisäisen lainsäädännön mukainen EKP:stä erillinen oikeushenkilöllisyytensä. Kansalliset keskuspankit ovat kuitenkin olennainen osa eurojärjestelmää, joka vastaa **hintavakaudesta** ☐ euroalueella. Ne toimivat EKP:n antamien suuntaviivojen ja ohjeiden mukaisesti toteuttaessaan eurojärjestelmän tehtäviä.

Kansalliset keskuspankit toteuttavat rahapoliittisia toimenpiteitä.

Kansalliset keskuspankit osallistuvat euroalueen yhteisen rahapolitiikan harjoittamiseen. Ne toteuttavat rahapoliittisia operaatioita muun muassa tarjoamalla **luottolaitoksille** ☐ keskuspankkirahaa ja varmistavat kotimaisten ja maasta toiseen suoritettavien muiden kuin käteismaksujen katteensiirron toiminnan. Lisäksi ne suorittavat valuuttavarannon hoitoon liittyviä operaatioita omaan lukuunsa ja EKP:n edustajina.

Kansalliset keskuspankit vastaavat myös suurelta osin kansallisten tilastotietojen keräämisestä ja eurosetelien liikkeeseen laskemisesta ja käsittelystä omista maissaan. Lisäksi ne voivat suorittaa tehtäviä, joita ei mainita perussäännössä, ellei EKP:n neuvosto katso tällaisen toiminnan olevan ristiriidassa eurojärjestelmän tavoitteiden ja tehtävien kanssa.

Kansallisten lakien mukaan kansallisille keskuspankeille voidaan antaa muita tehtäviä, jotka eivät liity rahapolitiikan harjoittamiseen. Jotkin kansalliset keskuspankit osallistuvat rahoitusvalvontaan ja/tai toimivat valtion pankkina.

EKP:n neuvosto kokoontuu joka toinen torstai.

2.6 EKP:N PÄÄTÖKSENTEKOELIMET

EKP:n neuvoston ☐ muodostavat EKP:n johtokunnan jäsenet ja euroalueen kansallisten keskuspankkien pääjohtajat. EKP:n perussäännön mukaisesti EKP:n neuvosto kokoontuu vähintään kymmenen kertaa vuodessa. EKP:n neuvosto päättää kokousaikataulustaan EKP:n johtokunnan esityksestä. Kokouksia voidaan pitää myös telekonferenssina, ellei vähintään kolme kansallisten keskuspankkien pääjohtajaa sitä vastusta. Tämänhetkisen käytännön mukaan neuvosto kokoontuu kaksi kertaa kuussa, yleensä kuukauden ensimmäisenä ja

☐ Ks. sanasto

kolmantena torstaina. Rahapoliittisia kysymyksiä käsitellään tavallisesti ainoastaan kuukauden ensimmäisessä kokouksessa.

EU:n neuvoston puheenjohtajalla ja yhdellä **Euroopan komission** jäsenellä on oikeus olla läsnä neuvoston kokouksissa, mutta ainoastaan EKP:n neuvoston jäsenillä on äänioikeus. Jokaisella EKP:n neuvoston jäsenellä on yksi ääni, ja neuvosto tekee päätökset yksinkertaisella enemmistöllä, paitsi silloin kun päätetään EKP:n rahoitusasioista. Jos äänet menevät tasan, puheenjohtajan ääni ratkaisee. Kun päätetään rahoitusasioista, kuten EKP:n pääoman merkitsemisestä, valuuttavarantojen siirrosta tai rahoitustulon jakamisesta, äänet painotetaan sen mukaan, kuinka suuri osuus kullakin kansallisella keskuspankillla on EKP:n merkitystä pääomasta.

Perustamissopimus ja EKP:n ja EKP:n perussääntö valtuuttavat EKP:n neuvoston tekemään strategisesti tärkeimmät **eurojärjestelmää** koskevat päätökset.

EKP:n neuvoston tärkeimmät tehtävät ovat

- euroalueen rahapolitiikan määrittäminen eli EKP:n ohjaukorkoja koskevien päätösten tekeminen
- eurojärjestelmän tehtävien suorittamiseksi tarvittavien suuntaviivojen antaminen ja päätösten tekeminen.

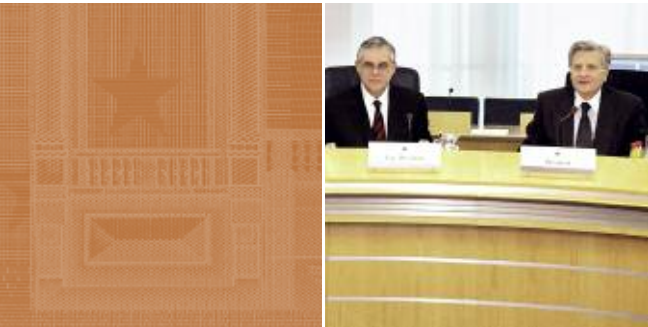
Päätäessään rahapolitiikasta ja muista eurojärjestelmän tehtävistä EKP:n neuvosto ottaa huomioon kehityksen koko euroalueella.

EKP:n **johtokunta** koostuu EKP:n pääjohtajasta, varapääjohtajasta sekä neljästä muusta jäsenestä. Jäseniksi nimitetään henkilöitä, joilla on arvostettu asema ja ammattikokemus rahatalouden tai pankkitoiminnan alalla, ja päätös tehdään euroalueen maiden valtion- tai hallitusten päämiesten tasolla EU:n neuvoston suosituksesta. EU:n neuvosto antaa suosituksensa **Euroopan parlamenttia** ja EKP:n neuvostoa kuultuaan. EKP:n johtokunta kokoontuu tavallisesti tiistaisin.

EKP:n neuvosto ajattelee euroaluetta kokonaisuutena.

EKP:n johtokunta kokoontuu tiistaisin.

RAKENNE JA TEHTÄVÄT

EKP:n pääjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapääjohtaja johtaa puhetta EKP:n neuvostossa, johtokunnassa ja yleisneuvostossa. EKP:n pääjohtaja kutsutaan **euroryhmän** kokouksiin eli euroalueen talous- ja valtiovarainministerien epävirallisiin kokouksiin, ja hän saa osallistua niihin **EU:n neuvoston** kokouksiin, joissa käsitellään eurojärjestelmän tavoitteisiin ja tehtäviin liittyviä kysymyksiä.

Johtokunnan tärkeimmät tehtävät ovat

- **EKP:n neuvoston** kokousten valmisteleminen
- euroalueen rahapolitiikan toteuttaminen EKP:n neuvoston antamien suunta- viivojen ja päätösten mukaisesti. Johtokunta antaa ohjeet eurojärjestelmän kansallisille keskuspankeille.
- EKP:n juoksevien tehtävien hoitaminen
- EKP:n neuvoston johtokunnalle tietyissä asioissa siirtämän toimivallan käyttäminen, myös silloin kun on kyse säädösvallasta.

Yleisneuvosto kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

Yleisneuvostoon kuuluvat EKP:n pääjohtaja ja varapääjohtaja sekä EU:n kaikkien jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat. Muut EKP:n johtokunnan jäsenet, Euroopan unionin neuvoston puheenjohtaja sekä yksi **Euroopan komission** jäsen voivat osallistua yleisneuvoston kokouksiin, mutta heillä ei ole äänioikeutta. Yleisneuvosto kutsutaan koolle, kun pääjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi tai silloin kun vähintään kolme jäsentä sitä pyytää. Tavallisesti yleisneuvosto kokoontuu Frankfurtissa kolmen kuukauden välein.

Yleisneuvostolla ei ole vastuuta euroalueen rahapoliittisten päätösten tekemisestä. Yleisneuvosto on ottanut hoitaakseen ne **Euroopan rahapoliittisen instituutin** tehtävät, joita EKP suorittaa EMUn kolmannessa vaiheessa niin kauan kuin EU:ssa on jäsenvaltioita, jotka eivät ole ottaneet euroa käyttöön. Yleisneuvosto on siis lähinnä vastuussa niiden EU-maiden lähentymisen raportoinnista, jotka eivät vielä ole ottaneet euroa käyttöön. Lisäksi se toimii neuvonantajana näiden maiden valmistellessa euron käyttöönottoa. Yleisneuvosto osallistuu EKP:n neuvonantavien tehtävien hoitamiseen ja tilastotietojen keräämiseen.

2.7 EKPJ:N KOMITEAT

EKPJ:n komiteat tukevat EKP:n päätöksentekielinten työtä. Komiteat ovat myös keskeinen EKPJ:n sisäisen yhteistyön väline. Komiteat koostuvat EKP:n ja eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien sekä muiden toimivaltaisten elinten edustajista. Esimerkiksi pankkivalvontakomiteassa on mukana kansallisten valvontaviranomaisten edustajia. Euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden keskuspankkien edustajat osallistuvat EKPJ:n komiteoiden kokouksiin, kun niissä käsitellään yleisneuvostolle kuuluvia asioita. **EKP:n neuvosto** määrittelee komiteoiden valtuudet. Komiteat myös raportoivat toiminnastaan neuvostolle johtokunnan välityksellä.

Tällä hetkellä EKPJ:ssä toimivat seuraavat komiteat: kirjanpito- ja rahoitustulokomitea, pankkivalvontakomitea, setelikomitea, kustannusmetodologiakomitea, eurojärjestelmän/EKPJ:n viestintäkomitea, eurojärjestelmän tietotekniikan ohjauskomitea, tietotekniikkakomitea, sisäisen tarkastuksen komitea, kansainvälisten suhteiden komitea, lakiasiain komitea, markkinaoperaatioiden komitea, rahapolitiikan komitea, maksu- ja selvitysjärjestelmäkomitea ja tilastokomitea.

Vuonna 1998 EKP:n neuvosto perusti lisäksi budjettikomitean, joka koostuu EKP:n ja eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien edustajista. Budjettikomitea avustaa EKP:n neuvostoa EKP:n talousarvion liittyvissä kysymyksissä.

Vuonna 2005 perustettiin henkilöstökonferenssi, jonka jäsenet tulevat EKPJ:n keskuspankeista. Konferenssin tavoitteena on lisätä entisestään yhteistyötä ja ryhmähenkeä eurojärjestelmän/EKPJ:n keskuspankkien keskuudessa henkilöstöhallintoon liittyvissä kysymyksissä.

Päätöksentekielinten tukena toimii asiantuntijakomiteoita.

RAHAPOLITIikka

Tärkeimpänä tavoitteena on hintavakaus.

3.1 HINTAVAKAUS

Eurojärjestelmän ensisijainen tavoite on hintavakauden ylläpitäminen. Hintavakauden tavoitteesta tinkimättä eurojärjestelmän on tuettava Euroopan yhteisön yleistä talouspolitiikkaa.

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen artiklassa 2 todetaan, että Euroopan unioni asettaa tavoitteekseen "edistää taloudellista ja sosiaalista edistystä sekä työllisyyden korkeaa tasoa ja saavuttaa tasapainoinen ja kestävä kehitys". Eurojärjestelmä tukee näiden tavoitteiden saavuttamista ylläpitämällä hintavakautta. Pyrkinessään hintavakauden tavoitteeseen se ottaa myös nämä tavoitteet huomioon. Jos tavoitteet ovat keskenään ristiriitaisia, EKP:n on asetettava hintavakaus aina ensi sijalle.

Eurojärjestelmä noudattaa vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatetta ja edistää voimavarojen tehokasta kohdentamista.

3.2 EKP:N RAHAPOLITIIKAN STRATEGIA

EKP:n on vaikutettava rahamarkkinoihin eli siis lyhyisiin korkoihin niin, että hintavakautta pystytään ylläpitämään.

EKP on omaksunut strategian, jolla varmistetaan, että rahapoliittiset päätökset tehdään johdonmukaisesti ja systemaattisesti. Johdonmukaisuus tasapainottaa inflaatio-odotuksia ja vahvistaa EKP:n uskottavuutta.

Hintavakauden kvantitatiivinen määritelmä on tärkeä osa EKP:n neuvoston rahapolitiikan strategiaa: hintavakaus on määritelty euroalueen yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin (YKHI) alle 2 prosentin vuotuiseksi nousuksi. Hintavakautteen pyritään keskipitkällä aikavälillä, sillä rahapolitiikan on oltava ennakoivaa.

Kohti talous- ja rahaliittoa

Rakenne ja tehtävät

Rahapolitiikka

- 3.1 Hintavakaus
- 3.2 EKP:n rahapolitiikan strategia
- 3.3 Rahapolitiikan välineet
- 3.4 Viestintä
- 3.5 Raha- ja rahoitustilastot

TARGET2-järjestelmä

Eurosetelit ja -kolikot

Pankkivalvonta

Hintavakauden tavoitteeseen pyrkiessään EKP tähtää inflaatiovauhdin säilyttämiseen alle 2 prosentissa mutta kuitenkin lähellä kahta prosenttia keskipitkällä aikavälillä. Näin korostetaan EKP:n vakaata pyrkimystä säilyttää riittävä turvamarginaali **deflaatio**riskiä vastaan.

Rahapolitiikan on oltava ennakoivaa, sillä **välittymismekanismi** toimii huomattavalla viiveellä (ks. seuraava osa). Lisäksi rahapolitiikan tulisi ankkuroida inflaatio-odotuksia ja rauhoittaa siten osaltaan talouskehityksen heilahtelua.

Ennakoivaa rahapolitiikkaa

Hintavakauden määritelmän lisäksi rahapolitiikan strategiaan kuuluu hintavakauteen kohdistuvien riskien kattava analysointi, johon kuuluvat sekä taloudellinen analyysi että rahatalouden analyysi. Ennen rahapoliittisia päätöksiä analyyseistä saatuja tietoja vertaillaan perusteellisesti keskenään.

3.3 RAHAPOLITIIKAN VÄLINEET

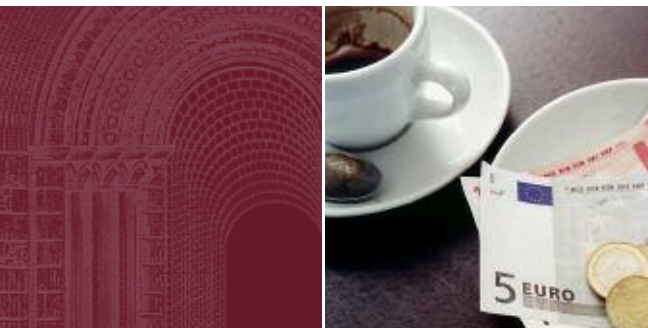
Rahapolitiikan välittymismekanismi käynnistyy, kun keskuspankki hallitsee likviditeetin määrää ja ohjaa lyhyiden korkojen kehitystä.

Rahamarkkinat ovat osa rahoitusmarkkinoita, ja niillä on ratkaiseva merkitys rahapoliittisten päätösten välittämisessä, sillä niillä rahapolitiikan muuttuminen näkyy ensimmäiseksi. Tehokas rahapolitiikka edellyttää syviä ja yhdentyneitä rahamarkkinoita, koska vain niiden avulla voidaan varmistaa, että keskuspankin myöntämä likviditeetti jakaantuu tasaisesti ja että lyhyet korot ovat yhdenmukaiset koko yhteisen rahan alueella. Tämä edellytys täyttyi käytännöllisesti katsottuna heti EMUn kolmannen vaiheen alkaessa, kun kansalliset rahamarkkinat yhdentyivät tehokkaiksi euroalueen laajuisiksi rahamarkkinoiksi.

Muutokset näkyvät ensimmäiseksi rahamarkkinoilla.

Jotta eurojärjestelmä voi ohjata lyhyitä korkoja, sillä on käytettävissään joukko rahapolitiikan välineitä: avomarkkinaoperaatiot, maksuvalmiusjärjestelmä ja varantovelvoitteet.

RAHAPOLITIikka

Avomarkkinaoperaatioita on useampaa eri tyyppiä:

- **Perusrahoitusoperaatiot** ovat säännöllisiä, likviditeettiä lisääviä operaatioita, jotka tehdään viikoittain ja joissa sovellettava maturiteetti on yksi viikko.
- Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot ovat likviditeettiä lisääviä käänteisoperaatioita, jotka tehdään kuukausittain ja joissa sovellettava maturiteetti on kolme kuukautta.
- Hienosäätöoperaatioita tehdään tarpeen mukaan. Niillä hallitaan markkinoiden likviditeettiä ja ohjataan korkoja. Niitä tehdään erityisesti likviditeetin odottamattomista vaihteluista johtuvien korkovaikutusten tasaamiseksi.
- Rakenteellisissa operaatioissa eurojärjestelmä laskee liikkeeseen velkasitoumuksia ja tekee käänteisoperaatioita tai suoria kauppvoja.

Maksuvalmiusjärjestelmä

Eurojärjestelmällä on kaksiosainen **maksuvalmiusjärjestelmä** , jonka tehtävä on hillitä yön yli -markkinakorkojen liikkeitä lisäämällä ja vähentämällä likviditeettiä:

- **Maksuvalmiusluoton** avulla **luottolaitokset** voivat saada kansallisilta keskuspankeilta yön yli -likviditeettiä hyväksytyjä vakuuksia vastaan.
- **Talletusmahdollisuuden** avulla luottolaitokset voivat tehdä eurojärjestelmän kansallisiin keskuspankkeihin yön yli -talletuksia.

Vähimmäisvarantovelvoite

Eurojärjestelmä edellyttää lisäksi, että luottolaitokset pitävät **vähimmäisvarantoja** eurojärjestelmän kansallisissa keskuspankeissa. Noin kuukauden mittaisen pitoajanjakson aikana kaikkien luottolaitosten on pidettävä talletustilillä kansallisessa keskuspankissa keskimäärin tietty prosenttiosuus asiastalletuksistaan (ja eräistä muista veloista). Eurojärjestelmä käyttää näiden tilien korkona lyhyttä korkoa. Vähimmäisvarantojärjestelmän tarkoituksena on vakauttaa rahamarkkinakorkoja ja luoda (tai lisätä) pankkijärjestelmän rakenteellista keskuspankkirahoituksen tarvetta.

3.4 VIESTINTÄ

Tehokas ulkoinen viestintä on keskeisen tärkeä elementti keskuspankkien toiminnassa. Viestinnällä kasvatetaan rahapolitiikan uskottavuutta ja tehoa. EKP:n on oltava avoin ja viestittävä avoimesti, jotta suuri yleisö oppii ymmärtämään rahapolitiikkaa ja muuta keskuspankkitoimintaa yhä paremmin. Tämä periaate on **eurojärjestelmän** ohjenuorana ulkoisessa viestinnässä, jota EKP ja kansalliset keskuspankit hoitavat läheisessä yhteistyössä.

EKP ja kansalliset keskuspankit pyrkivät viestimään tehokkaasti, ja siksi ne käyttävät monenlaisia viestintäkanavia. Alla on lueteltu niistä tärkeimmät.

- **EKP:n neuvoston** kunkin kuun ensimmäisen kokouksen jälkeen järjestetään lehdistötilaisuus.
- Kuukausikatsauksessa luodaan yksityiskohtainen katsaus euroalueen talouskehitykseen, ja siinä julkaistaan artikkeleja EKP:n toimintaan liittyvistä aiheista.
- EKP:n pääjohtajaa ja **johtokunnan** muita jäseniä kuullaan **Euroopan parlamentissa** julkisissa kuulemistilaisuuksissa.
- EKP:n päätöksentekovelinten jäsenet pitävät puheita ja antavat haastatteluja.
- EKP:n neuvoston päätöksiä ja näkemyksiä selitetään lehdistötiedotteissa.
- EKP:n ja kansallisten keskuspankkien verkkosivuilta löytyy kaikki niiden julkaistu materiaali ja hyvin laaja tilastokokoelma.
- Working Papers -sarjassa julkaistaan työpapereita.
- Lisäksi julkaistaan Occasional Papers -julkaisusarjaa.

RAHAPOLITIIKKA

3.5 RAHA- JA RAHOITUSTILASTOT

EKP kokoaa ja julkaisee rahoitus- ja rahatilastoja tiiviissä yhteistyössä kansallisten keskuspankkien kanssa. Tilastotiedot tukevat euroalueen rahapolitiikkaa, ja niitä käytetään tukena myös EKP:n päätöksenteossa.

EKP laatii euroalueen aggregaatit

Kansalliset keskuspankit (ja joissakin tapauksissa muut kansalliset viranomaiset) keräävät tilastotiedot rahoituslaitoksilta ja muista kansallisista lähteistä, laskevat kansallisen tason aggregaatit ja toimittavat ne EKP:lle. EKP laatii niiden perusteella koko euroalueen kattavat aggregaatit.

EKP:n tilastojen kehittämisen, keräämisen, laatimisen ja jakelun oikeusperusta määritellään **perustamissopimuksen** liitteenä olevassa **Euroopan keskuspankkijärjestelmän** ja **Euroopan keskuspankin** perussäännössä. Tilastointivaatimusten tulee aina täytyä, mutta EKP pyrkii myös pitämään rahoituslaitosten ja muiden tiedonantajien tilastointiin liittyvät raportointivelvoitteet mahdollisimman pieninä.

Euroopan tasolla vastuu tilastoinnista on jaettu EKP:n ja **Euroopan komission** kesken (komission tilastoinnin hoitaa Eurostat eli Euroopan yhteisöjen tilastotoimisto). EKP vastaa joko yksin tai yhdessä komission kanssa euroalueen rahatalous-, rahoituslaitos- ja rahoitusmarkkinatilastoista, ulkomaisista tilastoista (ml. maksutase), rahoitustilinpidoista ja institutionaalisten sektoreiden (kotitaloudet, yritykset ja julkisyhteisöt) neljännesvuosittaisten sektoritilien kehittämisestä. EKP ja komissio ovat yhteisesti vastuussa myös tilastollisesta infrastruktuurista (ml. kausipuhdistus, laatu järjestelmän suunnittelu ja tiedonsiirron standardit) Euroopan tasolla. EKP:n tilastoissa noudatetaan kansainvälisiä standardeja aina, kun se on mahdollista.

TARGET2-JÄRJESTELMÄ

Reaaliaikainen
bruttomaksujärjestelmä
euromääräisille maksuille

4. TARGET2-JÄRJESTELMÄ

TARGET2 (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system, Euroopan laajuinen automatisoitu reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä) korvaa vähitellen TARGET-järjestelmän, joka on ollut toiminnassa euron käyttöönotosta 1.1.1999 alkaen. Vuoden 2008 kesään mennessä uutta järjestelmää voidaan käyttää kaikissa euromääräisissä maksuissa euroalueen maiden ja monien muidenkin EU-maiden sisällä ja välillä.

Kuten edeltäjänsäkin, myös TARGET2:n kautta välitetään keskuspankkioperaatioiden maksuja, suuria euromääräisiä pankkien välisiä maksuja ynnä muita euromääräisiä maksuja. Maksumääräykset käsitellään reaaliaikaisesti. Katteensiirto suoritetaan keskuspankkirahalla, ja se on heti lopullinen. Toisin kuin TARGETissa, jossa maksujen käsittely tapahtui hajautetusti kansallisissa keskuspankeissa, uudessa järjestelmässä käytetään yhteistä jaettua laitealustaa. Näin palvelut ovat mahdollisimman tehokkaat ja yhdenmukaiset, ja mittakaavaetujen ansiosta kustannukset jäävät alhaisemmiksi ja kustannustehokkuus paranee. TARGET2-maksujen suuruudelle ei ole asetettu sen paremmin ylä- kuin alarajaakaan.

Kohti talous- ja rahaliittoa

Rakenne ja tehtävät

Rahapolitiikka

TARGET2-järjestelmä

Eurosetelit ja -kolikot

Pankkivalvonta

Kun markkinaosapuolet käyttävät TARGET2-järjestelmää suurissa maksuissa ja etenkin pankkien välisissä operaatioissaan, ne paitsi saavat korkealaatuisia palveluja myös pienentävät osaltaan systeimiriskiä EU:ssa. "Tartuntariski" olisi huomattavasti suurempi, jos pankit käyttäisivät usein keskinäisiä yhteyksiään suurten summien siirtelyyn.

Vuonna 2008 siirrytään myös yhtenäiseen euromaksualueeseen (Single Euro Payments Area, **SEPA**), jolla kaikkia ilman käteistä suoritettavia euromääräisiä maksuja kohdellaan kotimaanmaksuina – maiden sisäisten maksujen ja ulkomaanmaksujen välinen ero poistuu. TARGET2 ja SEPA tulevat muokkaamaan euroalueen maksumarkkinoista entistä dynaamisemmat ja kustannustehokkaammat.

EUROSETELIT JA -KOLIKOT

5.1 SETELIT

Eurosetelit laskettiin liikkeeseen 1.1.2002. Euroseteleitä on seitsemän eri arvoista, 5, 10, 20, 50, 100, 200 ja 500 euroa, ja ne ovat kaikki eri kokoisia: mitä suurempi setelin arvo, sitä suurempi myös sen koko.

Euroseteleihin on kuvattu seitsemän arkkitehtonista tyyliä Euroopan kulttuurihistorian eri aikakausilta (klassinen, roomalainen, goottilainen, renessanssi, barokki ja rokokoo, teräs- ja lasiarkkitehtuurin aikakausi sekä 1900-luvun modernin arkkitehtuurin aikakausi), ja niissä jokaisessa esiintyy kolme arkkitehtonista pääelementtiä: ikkunat, porttikäytävät ja sillat. Setelien kuva-aiheissa ei esiinny olemassa olevia rakennelmia.

Setelien etusivuja hallitsevat ikkunat ja porttikäytävät kuvastavat avoimuuden ja yhteistyön henkeä Euroopassa. Jokaisen setelin takasivulla on silta. Sillat kuvastavat yhteyksiä yhtäältä Euroopan kansojen kesken ja toisaalta Euroopan ja muun maailman välillä.

Euroseteleissä on turvatekijöitä (esim. vesileima, hologrammi, turvalanka ja väriä vaihtava numero), joiden avulla niitä suojataan väärentämiseltä ja joiden avulla niiden aitous on helppo todeta. Seteleissä on myös erityispiirteitä (esim. kaiverruspainatus ja suurikokoiset numerot), jotta sokeiden ja näkövammaisten olisi helpompi erottaa setelit toisistaan.

Tiukalla laadunvalvonnalla taataan, että kaikki eurosetelit ovat tasalaatuisia ja ulkonäöltään yhteneväisiä. Euroseteleissä ei ole kansallisia erityispiirteitä.

Seuraavan eurosetelisarjan suunnittelu on jo aloitettu. Seteleihin tulee uusia turvatekijöitä, mutta muuten uusi sarja jatkaa vanhan jalanjäljissä: setelien arvot pysyvät samoina (viidestä 500 euroon), ja suunnittelun pohjana ovat vanhat kuva-aiheet. Uudetkin eurosetelit tunnustaa siis heti euroseteleiksi.

Kohti talous- ja rahaliittoa

Rakenne ja tehtävät

Rahapolitiikka

TARGET2-järjestelmä

Eurosetelit ja -kolikot

5.1 Setelit
5.2 Kolikot

Pankkivalvonta

5.2 KOLIKOT

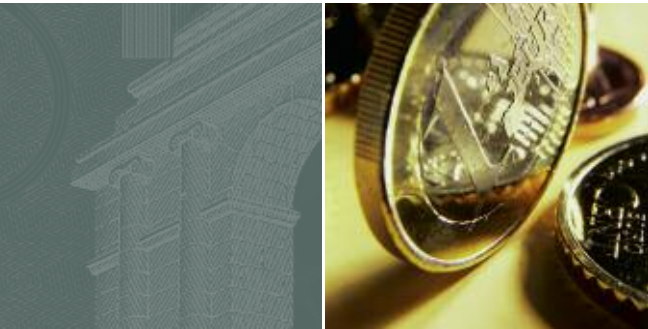
Yksi euro on 100 senttiä. Eurokolikoita on kahdeksan eriarvoista, 1, 2, 5, 10, 20 ja 50 senttiä ja 1 ja 2 euroa. Niiden toinen puoli on kansallinen ja toinen kaikille euroalueen maille yhteinen. Kaikkia eurokolikoita voi tietenkin kansallisten puolten eroista huolimatta käyttää kaikissa euroalueen maissa.

Kaikki kahdeksan eurokolikkoa ovat erikokoisia, -painoisia, -paksuisia ja -värisiä, ja ne on valmistettu erilaisista materiaaleista. Kolikoihin on suunniteltu uudentyypisiä erikoispiirteitä, jotta erityisesti sokeiden ja heikkonäköisten olisi helpompi erottaa eriarvoiset kolikot toisistaan. Esimerkiksi kolikkosarjan peräkkäisten rahojen syrjät ovat erilaiset. Yksityiskohtaisella laadunhallintajärjestelmällä taataan, että eurokolikoita voi käyttää missä tahansa euroalueella ja että ne täyttävät raha-automaattien käytön asettamat vaatimukset.

Erityisesti arvoltaan suurimpien eli 1 ja 2 euron kolikoiden suunnittelussa on kiinnitetty paljon huomiota niiden suojaamiseen väärennysriityksiltä. Kaksoismetallirakenteen ansiosta näiden kolikoiden väärentäminen on vaikeaa, ja sitä vaikeuttaa entisestään 2 euron kolikon syrjässä oleva kirjoitus.

PANKKIVALVONTA

6. PANKKIVALVONTA

Suora vastuu pankkivalvonnasta ja rahoitusjärjestelmän vakaudesta on edelleen kunkin EU:n jäsenvaltion toimivaltaisilla viranomaisilla, mutta **perustamissopimuksessa** ^[1] annetaan EKPJ:n tehtäväksi "myötävaikuttaa **luottolaitosten** ^[2] toiminnan vakauden valvontaan ja rahoitusjärjestelmän vakauteen liittyvien toimivaltaisten viranomaisten politiikkojen moitteettomaan harjoittamiseen".

Tätä tehtävää hoidetaan pääasiassa kolmella tavalla.

Rahoitusjärjestelmän vakauden seuranta

Ensinnäkin EKPJ tarkkailee ja arvioi rahoitusjärjestelmän vakautta euroalueen/EU:n tasolla. Näin täydennetään ja tuetaan vastaavaa kansallista toimintaa, jota kansalliset keskuspankit ja valvontaviranomaiset harjoittavat ylläpitääkseen rahoitusjärjestelmän vakautta omassa maassaan.

^[1] Ks. sanasto

- 1 Kohti talous- ja rahaliittoa
- 2 Rakenne ja tehtävät
- 3 Rahapolitiikka
- 4 TARGET2-järjestelmä
- 5 Eurosetelit ja -kollot
- 6 Pankkivalvonta

Toisekseen EKPJ toimii neuvonantajana rahoituslaitoksia koskevien sääntely- ja valvontavaatimusten suunnittelussa ja arvioinnissa. Useimmiten EKP antaa neuvoja osallistuessaan kansainväliseen ja eurooppalaiseen sääntely- ja valvontatoimintaan esimerkiksi Baselin pankkivalvontakomiteassa (Basel Committee on Banking Supervision), pankkialan sääntelystä vastaavassa komiteassa (European Banking Committee) ja Euroopan pankkivalvontaviranomaisten komiteassa (Committee of European Banking Supervisors).

Kolmanneksi EKP edistää yhteistyötä keskuspankkien ja valvontaviranomaisten välillä niiden yhteisissä asioissa (kuten maksujärjestelmien valvonnassa ja rahoituskriisien hallinnassa).

Tässä toiminnassa EKP:tä avustaa pankkivalvontakomitea (yksi osassa 2.7 mainituista EKPJ:n komiteoista), johon kuuluu EU:n keskuspankkien ja valvontaviranomaisten asiantuntijoita.

Amsterdamin sopimus (Treaty of Amsterdam):

Sekä Euroopan yhteisön perustamissopimusta että sopimusta Euroopan unionista on myöhemmin muutettu ns. Amsterdamin sopimuksella, joka allekirjoitettiin Amsterdamissa 2.10.1997 ja tuli voimaan 1.5.1999, sekä ns. Nizzan sopimuksella, joka allekirjoitettiin 26.2.2001 ja tuli voimaan 1.2.2003.

Bruttokansantuote (BKT) (gross domestic product, GDP):

Yleisen talouskehityksen mittari. BKT kuvastaa taloudessa tietyn ajanjakson kuluessa tuotettujen tavaroiden ja palvelujen arvoa.

Deflaatio (deflation):

Yleisen hintatason laskeminen yhtäjaksoisesti ja pitkällä aikavälillä.

Delorsin komitea (Delors Committee):

Eurooppa-neuvosto antoi kesäkuussa 1988 Euroopan komission silloisen puheenjohtajan Jacques Delorsin johtamalle komitealle tehtäväksi ehdottaa konkreettisia vaiheita, joiden kautta liittoon edettäisiin. Komiteassa olivat mukana silloisten Euroopan yhteisön (EY) kansallisten keskuspankkien pääjohtajat sekä Kansainvälisen järjestelypankin johtajistoon tuolloin kuulunut Alexandre Lamfalussy, taloustieteen professori Niels Thygesen Tanskasta ja Banco Exterior de España silloinen pääjohtaja Miguel Boyer. Komitean työn tuloksena syntyneessä Delorsin raportissa esitettiin etenemistä talous- ja rahaliittoon kolmessa vaiheessa.

Ecofin:

Ks. Euroopan unionin neuvosto

EKP:n neuvosto (Governing Council):

EKP:n ylin päätöksentekoeelin. EKP:n neuvostoon kuuluvat kaikki EKP:n johtokunnan jäsenet ja kaikkien euron käyttöön ottaneiden EU:n jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat.

ERM II:

Ks. valuuttakurssimekanismi ERM II.

EU:n neuvosto (ministerineuvosto) (EU Council, Council of Ministers):

Euroopan yhteisön toimielin, jäsenvaltioiden hallitusten edustajista koostuva neuvosto. Yleensä edustajat ovat kulloinkin käsiteltävänä olevista asioista vastaavia ministereitä (tästä syystä EU:n neuvostosta käytetään usein nimitystä ministerineuvosto). Talous- ja valtiovarainministerien kokoonpanossa kokoustavasta neuvostosta käytetään usein nimitystä Ecofin-neuvosto. Lisäksi EU:n neuvosto kokoontuu erityisen merkittäviä päätöksiä varten valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa. EU:n neuvostoa ei pidä sekoittaa Eurooppa-neuvostoon, joka myös kokoontuu valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa mutta jonka tehtävänä on antaa Euroopan unionille sen kehittämiseksi tarvittavat virikkeet ja määrittellä sen yleiset poliittiset suuntaviivat.

Eurojärjestelmä (Eurosystem):

Euroopan keskuspankki ja euroalueen maiden kansalliset

keskuspankit. Eurojärjestelmä määrittelee ja toteuttaa euroalueen rahapolitiikkaa.

Euroopan hiili- ja teräsyhteisö (EHTY) (European Coal and Steel Community, ECSC):

Pariisissa 1951 perustettu EHTY on yksi Euroopan yhteisöistä. Sillä luotiin hiilen ja teräksen yhteismarkkinat kuuden perustajajäsenen kesken (Belgia, Ranska, Saksa, Italia, Luxemburg ja Alankomaat).

Euroopan keskuspankki (EKP) (European Central Bank, ECB):

Frankfurt am Mainissa sijaitseva EKP perustettiin 1.6.1998. Se määrittelee ja toteuttaa euroalueeseen osallistuvien maiden rahapolitiikkaa yhdessä euroalueen kansallisten keskuspankkien kanssa.

Euroopan keskuspankkijärjestelmä (EKPJ) (European System of Central Banks, ESCB):

Euroopan keskuspankki ja kaikkien EU:n jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit.

Euroopan komissio (European Commission):

Euroopan komissio perustettiin vuonna 1967 kolmea Euroopan yhteisöä varten. Se on yksi viidestä eurooppalaisesta toimielimestä. Komissio tekee ehdotuksia uudeksi lainsäädännöksi ja esittää ne Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Se varmistaa EU:n päätösten asianmukaisen täytäntöönpanon ja valvoo EU:n varojen käyttöä. Se myös valvoo perustamissopimusten ja yhteisön lainsäädännön noudattamista. Perustamissopimusten valvojana se varmistaa yhdessä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen kanssa, että kaikkia EU:n jäsenvaltioita koskeva lainsäädäntö pannaan asianmukaisesti täytäntöön. Nykyisin komissiossa on puheenjohtajan lisäksi 26 komissaaria. Komission osastoja kutsutaan pääosastoiksi, ja ne vastaavat kukin oman toimialansa yleishallinnosta ja yhteisen politiikan toteuttamisesta toimialallaan. Komissio ajaa EU:n yhteistä etua, ja se on riippumaton EU:n jäsenvaltioista. Se nimitetään aina viisivuotiskaudeksi, mutta parlamentti voi hajottaa sen.

Euroopan parlamentti (European Parliament):

Eurooppalainen toimielin, jossa on 785 EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten suoralla vaalilla valittua edustajaa. Sillä on pääasiassa neuvoo-antavat valtuudet, mutta se käyttää myös budjettivaltaa yhdessä neuvoston kanssa vuotuisesta talousarviosta äänestettäessä. Parlamentti myös laatii lainsäädäntöä yhdessä EU:n neuvoston kanssa ja valvoo Euroopan komissiota.

Euroopan rahapoliittinen instituutti (EMI) (European Monetary Institute, EMI):

Eurooppalainen toimielin, joka vastasi talous- ja rahaliiton viimeisen vaiheen valmisteluista. EMI perustettiin 1.1.1994, ja EKP korvasi sen 1.6.1998.

Euroopan talousyhteisö (ETY) (European Economic Union, EEC):

Roomassa vuonna 1957 perustettu ETY oli askel kohti taloudellista

yhdentymistä eli henkilöiden, tavaroiden, pääoman ja palvelujen vapaata liikkuvuutta EU:n jäsenvaltioiden välillä.

Euroopan valuuttajärjestelmä (EMS) (European Monetary System, EMS):

Ennen euron käyttöönottoa useiden EU:n jäsenvaltioiden valuutat oli kiinnitetty toisiinsa Euroopan valuuttajärjestelmässä, joka oli käytössä vuodesta 1979 vuoteen 1999. Järjestelmässä oli kolme osaa: EU:n jäsenvaltioiden valuutoista muodostettu valuuttakori ecu, valuuttakurssi- ja interventiomekanismi, jossa määriteltiin kunkin valuutan ecu-keskuskurssi (kahdenvälinen kurssi) sekä luottomekanismit, jotka mahdollistivat keskuspankkien intervenoinnin, jos jokin kahdenvälinen keskuskurssi ylitti vaihteluvälin rajan. Valuuttakurssimekanismi ERM II korvasi EMS:n 1.1.1999.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin (Court of Justice of the European Communities, CJEC):

Tuomioistuin varmistaa, että perustamissopimusten ja yhteisön toimielinten säätämien lakien tulkinnessa ja soveltamisessa noudatetaan lakia.

Eurooppa-neuvosto (European Council):

Euroopan unionille sen kehittämiseksi tarvittavat virikkeet antaa ja sen yleiset poliittiset suuntaviivat määrittelevä elin. Eurooppa-neuvosto koostuu jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiehistä sekä Euroopan komission puheenjohtajasta (ks. myös EU:n neuvosto).

Euroryhmä (Eurogroup):

Euroalueen maiden talous- ja valtiovarainministerien epävirallinen kokoontuminen. Ministerit keskustelevat yhteistä rahaa koskeviin velvollisuuksiinsa liittyvistä kysymyksistä. Myös Euroopan komissio ja EKP voivat osallistua kokouksiin. Euroryhmä kokoontuu yleensä juuri ennen varsinaista Ecofin-kokousta.

Hintavakaus:

Eurojärjestelmän ensisijainen tavoite. EKP:n neuvosto on määritellyt hintavakauden (YKHI-indeksillä mitattujen) euroalueen kuluttajahintojen alle 2 prosentin vuotuiseksi nousuksi. Hintavakauden tavoitteeseen pyrkiessään EKP:n neuvosto tähtää inflaatiovauhdin säilyttämiseen alle 2 prosentissa mutta kuitenkin lähellä kahta prosenttia keskipitkällä aikavälillä.

Inflaatio (inflation):

Yleisen hintatason jatkuva nousu, jonka seurauksena rahan ostovoima jatkuvasti heikkenee. Inflaatiovauhti ilmaistaan yleensä jonkin kuluttajahintaindeksin, esimerkiksi YKH:n, vuotuisena prosenttimuutoksena.

Johtokunta (Executive Board):

Yksi EKP:n päätöksentekoeleimistä. Johtokuntaan kuuluvat EKP:n pääjohtaja ja varapääjohtaja sekä neljä muuta euron käyttöön ottaneiden maiden valtionpäämiesten tai hallitusten päämiesten nimeämää jäsentä.

Joukkolainamarkkinat (bond market): Yritykset ja valtiot hankkivat pääomaa investointeihinsa laskemalla liikkeeseen joukkolainoja. Joukkolainat ovat joko kiinteäkorkoisia tai vaihtuvakorkoisia arvopapereita, joiden alkuperäinen maturiteetti on vähintään yksi vuosi. Joukkolainamarkkinoilla suurin osa joukkolainoista on kiinteäkorkoisia.

Keskuspankki (central bank): Laitos, jonka lakiin perustuvana velvollisuutena on rahapolitiikan harjoittaminen tietyllä alueella.

Korollinen saaminen (interest-bearing claim): Rahoitusrahoitus, joka oikeuttaa omistajansa saamaan korkoja velalliselta eli liikkeeseenlaskijalta.

Kööpenhaminan kriteerit (liittymisehdot) (Copenhagen criteria): Maiden, jotka haluavat liittyä EU:hun, on täytettävä monenlaisia ehtoja, joista osa on poliittisia (vakaat hallinnolliset instituutiot, jotka takaavat demokratian, oikeusvaltion periaatteiden noudattamisen, ihmisoikeuksien kunnioittamisen ja vähemmistöjen suojelun) ja osa taloudellisia (toimiva markkinatalous). Lisäksi niiden on omaksuttava EU:n säännöstö. Ehdosta sovittiin kesäkuussa 1993 Kööpenhaminassa pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa, ja ne vahvistettiin joulukuussa 1995 Madridissa pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa.

Lissabonin sopimus (Treaty of Lisbon): Lissabonin sopimus allekirjoitettiin 13.12.2007, mutta se tulee voimaan vasta, kun kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat ratifioineet sen. Sillä muutetaan sekä Euroopan yhteisön perustamissopimusta että sopimusta Euroopan unionista. EU:n toiminta perustuu jatkossakin näihin kahteen sopimukseen. Lissabonin sopimuksella yksinkertaistetaan EU:n perusrakennetta, jonka kolmena pilarina ovat yhteisöoikeus, yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka sekä oikeus- ja sisäasiat. Uudessa sopimuksessa pilareista luovutaan ja yhteisöstä tulee unioni ja oikeushenkilö. Euroopan yhteisön perustamissopimus nimetään uudelleen sopimukseksi Euroopan unionin toiminnasta.

Luottolaitos (credit institution): Tavallisimpia luottolaitoksia ovat pankit ja säästöpankit. Direktiivin 2000/12/EY perusteella luottolaitos on 1) yritys, joka liiketoimintanaan vastaanottaa yleisöltä talletuksia tai muita takaisin maksettavia varoja ja myöntää luottoja omaan lukuunsa, tai 2) muu kuin kohdassa 1 määritelty yritys tai oikeushenkilö, joka laskee liikkeeseen sähköisenä rahana olevia maksuvälineitä. Sähköinen raha on määritelty rahalliseksi arvoksi, joka ilmenee liikkeeseenlaskijaan kohdistuvana saamisena, joka on a) talletettu sähköiseen välineeseen, b) laskettu liikkeeseen varoja vastaan, joiden arvo on vähintään liikkeeseen laskettu rahallinen arvo ja c) jonka hyväksyvät maksuvälineenä muut yritykset kuin liikkeeseenlaskija.

Lähentymiskriteerit (convergence criteria): Ennen kuin EU:n jäsenvaltio voi ottaa euron käyttöön, sen on täytettävä neljä ehtoa: vakaa hintataso, terve julkinen talous (alijäämän ja velan suhde BKT:hen tietyissä rajoissa), vakaa valuuttakurssi sekä matalat ja vakaat pitkät korot.

Maksuvalmiusjärjestelmä (standing facility): Keskuspankin järjestelmä, jota vastapuolet voivat käyttää omasta aloitteestaan. Eurojärjestelmällä on kaksi yön yli -maksuvalmiusjärjestelyä: maksuvalmiusluotto ja talletusmahdollisuus.

Maksuvalmiusluotto (marginal lending facility): Osa eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmää, jossa vastapuolet voivat saada kansallisesta keskuspankista yön yli -luottoa etukäteen vahvistetulla korolla vakuuskelpoisia arvopapereita vastaan.

Minimitarjouskorko (minimum bid rate): Perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja. EKP:n neuvosto päättää minimitarjouskorosta tavallisesti kuukauden ensimmäisessä kokouksessa.

Osakemarkkinat (equity market): markkinat, joilla käydään kauppaa pörssiilistattujen yritysten osakkeilla. Sijoituksena osakkeisiin liittyy yleensä suurempi riski kuin joukkovelkakirjalainoihin, sillä osakkeenomistajalla saattaa olla oikeus osinkoon, kun osakkeet liikkeeseen laskenut yritys tuottaa voittoa, mutta joukkovelkakirjalainan omistajalle maksetaan korot riippumatta yrityksen tuotosta.

Ostovoimapariteetit (OVP) (purchasing power parities, PPPs): Ostovoimapariteettikurssit ovat muuntokursseja, jotka yhdenmukaistavat eri valuuttojen ostovoiman eliminoimalla maiden hintatasojen väliset erot. Yksinkertaisimmillaan OVP:t ilmaisevat kansallisten rahojen määraisten hintojen väliset suhteet, kun tutkitaan saman tuotteen tai palvelun hintaa eri maissa.

Pankkien väliset rahamarkkinat (interbank money market): Pankkien väliset lyhytaikaisten lainojen markkinat. Termiä käytetään yleensä kaupankäynnistä sellaisilla varoilla, joiden maturiteetti vaihtelee päivästä (yön yli tai jopa vähemmän kuin yksi päivä) vuoteen.

Perusraha (base money): Myös "rahaperusta". Perusrahaan sisältyvät muulla kuin keskuspankkien holveissa olevat setelit ja kolikot sekä luottolaitosten talletukset keskuspankki-järjestelmässä.

Perusrahoitusoperaatiot (main refinancing operations): Säännöllisiä avomarkkinaoperaatioita, joiden kautta eurojärjestelmä jakaa likviditeettiä pankkijärjestelmälle tilanteen mukaan. Perusrahoitusoperaatiot toteutetaan viikoittaisina huutokauppoina, joissa pankit voivat tehdä tarjouksia likviditeetistä.

Perustamissopimus (Treaty): Euroopan yhteisön perustamissopimus. Alkuperäinen perustamissopimus allekirjoitettiin Roomassa 25.3.1957, ja se tuli voimaan 1.1.1958. Sopimuksella perustettiin Euroopan talousyhteisö (ETY), sittemmin Euroopan yhteisö (EY), ja siitä käytetään usein nimitystä Rooman sopimus.

Pitkät korot (longer-term interest rates): Sellaisille korollisille rahoitusrahoituksille maksettavat korot tai tuotot, joiden jäljellä oleva juoksu-aika on suhteellisen pitkä. Pitkien korkojen viitekorkona käytetään usein valtion 10 vuoden joukkolainojen tuottoa.

Poikkeus (derogation): Perustamissopimuksen artiklan 122 mukaan jäsenvaltiot, joita koskee poikkeus, valmistautuvat ottamaan euron käyttöön mutta eivät ole vielä ottaneet sitä käyttöön. Tässä asemassa on 10 jäsenvaltiota (Ruotsi ja yhdeksän uutta jäsenvaltiota): niitä eivät koske oikeudet ja velvollisuudet, jotka liittyvät euron käyttöönottoon yhteisenä rahana. Tanska ja Iso-Britannia ovat erityisasemassa: niiden ei tarvitse osallistua talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen.

Raha-aggregaatti (esim. M1, M2, M3) (monetary aggregate, e.g. M1, M2, M3): suure, joka sisältää setelit ja kolikot sekä tietyt rahalaitosten velkaerät (talletukset ja lyhytaikaiset arvopaperit), jotka ovat hyvin likvidejä ja muiden euroalueella olevien toimijoiden kuin pankkien hallussa. M3 sisältää M2:n, joka puolestaan sisältää M1:n.

Rahoituksen välittäjä (financial intermediary): Yritys tai laitos, joka toimii välittäjänä lainanantajien ja lainantajien välillä, esimerkiksi keräämällä talletuksia suurelta yleisöltä ja myöntämällä lainoja kotitalouksille ja yrityksille.

SEPA (Single Euro Payments Area): Euroopassa sijaitsevilla yhtenäisellä euromaksualueella yksityishenkilöt, yritykset ja muut organisaatiot voivat maksaa ja vastaanottaa ilman käteisrahaa suoritettavia euromääräisiä maksuja samoin perusehdoin, samoin oikeuksin ja samoin velvollisuuksin riippumatta siitä, missä päin maksualueella maksaja ja maksun saaja ovat. SEPA toimii yhteisinä kotimaanmaksualueina, joiden alueella asiakkaat pystyvät maksamaan kaikkialla yhtä helposti ja edullisesti kuin kotikaupungissaan. SEPA-hanketta koordinoi Euroopan maksuneuvosto, joka perustettiin vuonna 2002 Euroopan pankkialan päätöksentekojen ja koordinoitelmiksi maksualueella.

Sopimus Euroopan unionista (Maastrichtin sopimus): Sopimus Euroopan unionista (josta käytetään usein nimitystä Maastrichtin sopimus) allekirjoitettiin 7.2.1992, ja se tuli voimaan 1.1.1993. Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella muutettiin Euroopan yhteisön perustamissopimusta ja perustettiin Euroopan unioni.

SANASTO

Talletusmahdollisuus (deposit facility): Osa eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmää, jossa vastapuolet voivat tehdä kansalliseen keskuspankkiin yön yli -talletuksia etukäteen vahvistetulla korolla.

Talous- ja rahaliitto (EMU) (Economic and Monetary Union, EMU): Prosessi, jossa EU:n jäsenvaltiot yhdenmukaistavat talous- ja rahapolitiikkaansa ja ottavat käyttöön yhteisen rahan. Maastrichtin sopimuksessa määriteltiin, että EMUun edettäisiin kolmessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa (1.7.1990–31.12.1993) jäsenvaltiot järjestivät pääomien vapaan liikkuvuuden alueidensa välillä ja sovitivat talouspolitiikkansa tiiviimmin yhteen, ja keskuspankkien välinen yhteistyö tiivistyi. Toinen vaihe (1.1.1994–31.12.1998) alkoi Euroopan rahapolitiittisen instituutin perustamisella, ja sen aikana suoritettiin tekniset valmistelut yhteisen rahan luomista varten, vältettiin liiallisia alijäämiä ja edistettiin jäsenvaltioiden talous- ja rahapolitiikan yhdentymistä (tarkoituksena oli varmistaa vakaa hintataso ja terve julkinen talous). Kolmas vaihe alkoi, kun valuuttakurssit kiinnitettiin peruuttamattomasti toisiinsa, rahapolitiittinen toimivalta siirrettiin EKP:lle ja euro otettiin käyttöön yhteisenä rahana (1.1.1999).

TARGET2 (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system): Euroopan laajuinen automatisoitu reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä euromääräisiä maksuja varten. Sen kautta välitetään keskuspankkioperaatioiden maksuja, suuria euromääräisiä pankkien välisiä maksuja ynnä muita euromääräisiä maksuja. Maksumääräykset käsitellään reaaliaikaisesti. Katteensiirto suoritetaan keskuspankkirahalla, ja se on heti lopullinen. Uutta järjestelmää voidaan käyttää kaikissa euromääräisissä maksuissa euroalueen maiden ja monien muidenkin EU-maiden sisällä ja välillä. TARGET2 korvaa vähitellen TARGET-järjestelmän, joka on ollut toiminnassa euron käyttöönotosta 1.1.1999 alkaen.

Valuuttakurssimekanismi ERM II (Exchange Rate Mechanism, ERM II): Euroalueen maiden ja euroalueen ulkopuolisten maiden keskinäisen valuuttakurssipolitiikan perusta. Osallistuminen mekanismiin on vapaaehtoista. Jäsenmaiden, joita koskee poikkeus, odotetaan kuitenkin liittyvän mekanismiin ja määrittävän valuutalleen keskuskurssin suhteessa euroon sekä vaihteluvälin eurokeskuskurssiin nähden. Tavanomainen vaihteluväli on $\pm 15\%$. Lähentymisprosessin edettyä huomattavasti voidaan sopia kapeammasta vaihteluvälisestä, jos kyseinen euroalueen ulkopuolinen jäsenvaltio sitä pyytää.

Valuuttaoperaatiot (foreign exchange operations): Valuuttojen myyntiä tai ostamista. Eurojärjestelmän tapauksessa valuuttaoperaatioilla

tarkoitetaan muiden valuuttojen ostoa tai myyntiä euroa vastaan.

Vähimmäisvarantovelvoite (minimum reserve requirement): Luottolaitoksille asetettu velvoite tallettaa tietty osa varoistaan keskuspankkiin. Yksittäisen laitoksen vähimmäisvarantovelvoite lasketaan osuutena muiden asiakkaiden kuin pankkien laitokseen tekemistä rahatalletuksista.

Välittymismekanismi (transmission mechanism): Välittymismekanismissa korkotason muutokset vaikuttavat useiden eri kanavien välityksellä talouden toimijoiden käyttäytymiseen, talouskehitykseen ja lopulta yleiseen hintatasoon.

Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi (YKHI) (Harmonised Index of Consumer Prices, HICP): Hintaindeksaattori, jota EKP:n neuvosto käyttää arvioidessaan hintavakautta euroalueella. YKHIn laskee ja julkaisee Euroopan yhteisöjen tilastotoimisto Eurostat.

Yleisneuvosto (General Council): Yksi EKP:n päätöksentekuelimistä. Yleisneuvostoon kuuluvat EKP:n pääjohtaja ja varapääjohtaja sekä kaikkien EU:n jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat.

© Euroopan keskuspankki, 2008

KÄYNTIOSOITE
Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main, Saksa

POSTIOSOITE
Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main, Saksa

PUHELINNUMERO
+ 49 69 1344 0

INTERNET
<http://www.ecb.europa.eu>

FAKSI
+ 49 69 1344 6000

SUUNNITTELU
Konzept Verlagsgesellschaft, Frankfurt am Main, Saksa

VALOKUVAT
Claudio Hils
Martin Joppen
Martin Starl
Marcus Thelen
Andreas Varnhorn
Walter Vorjohann
Euroopan yhteisö

PAINOPIIKKA
Imprimerie Centrale s.a., Luxemburg

ISBN 978-92-899-0270-0 (verkkojulkaisu)

